

Teri Patterson firar Lucia med barnbarnen Addison och Kiersten.

Idag är det ganska få av oss som vet hur betydelsefulla de utvandrande svenskarna var för att få igång apelsinodlingarna i Florida i slutet av 1800-talet. Florida står idag för 65 procent av USA:s citrusodlingar.

Svenskar fick fart på Floridas apelsinodlingar

Har du någon gång ätit en apelsin från Florida så är det mycket möjligt den haft svenska "rötter". Svenska utvandrare bidrog nämligen stort till att Floridas apelsinodlingar kom i gång på 1800-talet.

Svenskarna var så många och så betydelsefulla för apelsinodlingen att det fanns ett talesätt om en svensk i varje "grove", det vill säga apelsinlund.

En förmögen amerikan hade insett att apelsinodling kunde vara ett bra sätt att tjäna mera pengar. Henry Sanford inköpte år 1870 stora markområden, cirka 6 000 hektar, söder om Lake Monroe i Florida. Han hade också tänkt sälja av mindre områden till andra odlare. Han skulle även tjäna pengar på att sälja förnödenheter till dessa mindre odlare.

Men då detta var kort efter slutet av det amerikanska inbördeskriget – i vilket Florida tillhört den förlorande sydsidan – fungerade inte arbetet bra med varken vit eller svart amerikansk arbetskraft.

Men man hade ändå fått 4 000 apelsinträd planterade samt 700 bananträd. Dessutom

stod 4 300 apelsinplantor och väntade på att sättas i jorden.

Arbetskraftsinvandring

Då Henry Sanford försökte få bättre arbetskraft kom han i kontakt med svensken Wilhelm Henschen från Uppsala. Denne var agent för att värva svenska immigranter till USA. Wilhelm Henschen for hem till Sverige för att rekrytera folk.

I maj 1871 kom han tillbaka till Florida med 26 män och 6 kvinnor. De hade fått resan över Atlanten betald mot att de lovade att arbeta ett år i Sanfords plantage.

Dessa var dock inte de första svenskarna i Florida.

Redan 1865 kom Johan Anders Boström från Gotland. Han fick tillsammans med sin bror Charles igång mycket lönsamma odlingar och 1903 kunde Johan Anders bygga sig ett hus med 14 rum.

Men något gick snett i mottagandet av svenskgruppen som kom 1871. Han som skulle ordna inkvarteringen i Florida hade hastigt avlidit. De nyanlända fick sova i en enkel byggnad, en del på golvet. Svenskarna gavs inte heller nå-

gon längre tid att vänja sig vid Floridas klimat.

Klagomålen nådde dock Henry Sanford. Svenskarna övertalades att stanna längre tid än vad de antecknat sig för mot att de själva hjälpte till med etableringen. Några av dem var duktiga snickare.

Fler lockades till Florida

I den allmänna villervallan hade dock några svenskar gett sig av. Floridabor hade lurat i svenskarna att de kontrakt som svenskarna hade tecknat i Europa inte gällde i Amerika. Men myndighetspersoner övertygade dem om att kontrakten naturligtvis gällde också i Amerika. Den flyende gruppen svenskar fick motvilligt återvända.

I november 1871 kom ytterligare en grupp svenskar, och i februari 1873 ännu fler. 1875 gav Henschen ut en bok i Sverige om hur bra det var att utvandra just till Florida. Det lockade ytterligare svenskar till den sydliga delstaten.

Henry Sanford var inte bara rik, han var också intresserad av att resa världen runt. Han undersökte olika citrusväxter som kunde vara bra att introducera i Florida. En av dessa,

Valencia, anses ha lagt grunden till Floridas framgångsrika apelsinodlingar. Fram till andra världskriget såldes citrusfrukterna färska i de nordligare delstaterna. Efter andra världskriget kom försäljningen av djupfryst juice igång.

Bok om floridasvenskarna

Florida har nu 65 procent av USA:s citrusodlingar. Det finns i dagsläget 12 000 citrusodlare i Florida. Endast Brasilien producerar fler citrusfrukter än Florida.

Om allt detta berättar Teri Patterson i en bok *The Swedish History of Seminole County, Florida*. Medförfattare är Christine Kinlaw Best och Charlie Carlson.

Då många av de första svenskarna kom från Uppland bildade de så småningom samhället New Upsala, som senare ingick i staden Sanford. År 1882 kom en grupp om 63 svenskar.

År 1889 kom Carl Leonard Vihlen, Teris mors farfar. Han var utbildad botaniker från universitetet i Uppsala.

Också Teris släkt kommer ursprungligen från Uppland, nämligen socknarna Veckholm och Lillkyrka. I Sverige heter släkten Wilén. Hon har besökt dessa i Sverige samt andra grenar i släkträdets. Bland andra är Teri Patterson också släkt med författarinnan Inger Frimansson.

Svenskarna fick egen kyrka

Svenskarna blev så många att de ville ha en kyrka. Det finns också en svensk kyrkogård invid Upsala Road. Ett tag fanns också en svenskspråkig tidning vid namn Florida Posten.

Nu kommer många tusen svenska turister för att semestra i vintervarma Florida, men Teri undrar om svenskarna vet att det finns svenskminnen i delstaten. Till exempel har museet i staden Sanford svenska föremål. Där finns också en namnlista på alla svenskar som Henry Sanford såg till att få till Florida.

Svenska föremål finns även på Seminole Countys museum. En stor dalahäst utanför museet visar svenska besökare att de har kommit rätt.

Länge firade svenskättlingarna midsommar för att också minnas sitt ursprung. Nu koncentrerar sig Floridasvenskarna på att fira Lucia. Då får Teri tillfälle att berätta om invandringen. När de boende i Florida förstår hur kallt och mörkt Sverige kan vara i december blir ljushögtiden mer förställd.

Tidningen Orlando Sentinel berättar gärna då och då om de exotiska svenskarna.

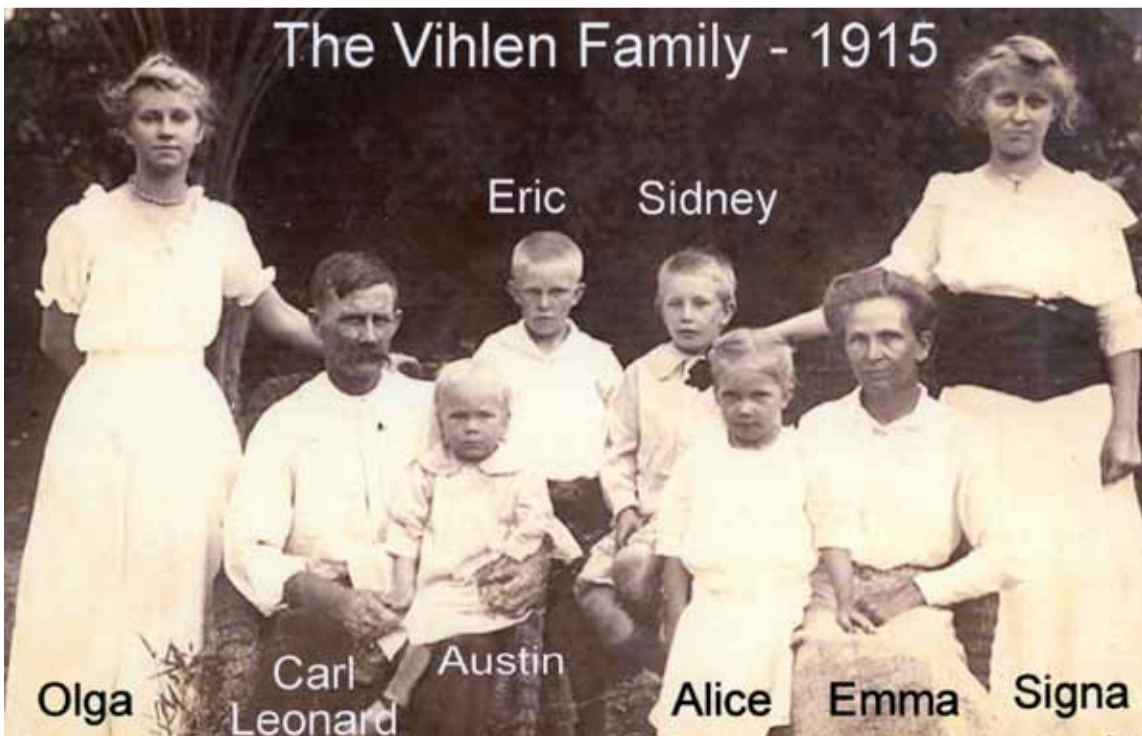
Teri vet inte hur många Floridabor som har svenskt ursprung. Enbart i hennes egen släkt finns ett 100-tal personer som har sitt ursprung i de tre första i familjen Vihlen. Det finns också ett hus vid Vihlen Road som fortfarande är i släktens ägo.

Tog med alligator hem

Även på ett svenskt museum finns ett minne från utvandringen till Florida. I en av salarna på Vänersborgs museum finns en uppstoppad alligatorunge. Josef Henschen, bror till ovan nämnde Wilhelm Henschen, tog 1877 med sig alligatoren på båten hem över Atlanten.

Men på färden över Väneren lyckades alligatoren rymma ur sin låda. Vid kanalen Karls grav såg ett par pojkar alligatoren plötsligt krypa upp ur vattnet till en närbelägen ärtåker. Pojkarna ropade till sig ett par arbetskarlar i närheten. Männerna hann upp alligatoren och spetsade den med en båts-hake genom nacken.

Pojkarna tog sedan med sig alligatoren in till Vänersborg. Deras lärare såg till att få den uppstoppad. Först fanns alligatoren utställd i läroverkets eget museum. Men sedan 1891 finns alligatoren att se i det då nyöppnade Vänersborgs museum.

Teris släkt, familjen Vihlen, fotograferad 1915.